

¡BOMBA!

Es cuestión de perspectiva,
tema constitucional;
por reforma judicial,
¿no hicieron su iniciativa?

K'uintsil

Jueves 22 de agosto de 2024

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 10 · NÚMERO 2304 · www.lajornadamaya.mx

Waorani kaaj, tu Amazoníail Ecuadore', ku k'áatik xu'uluk u seten ch'a'abal petróleo yaan Yasuní

Y'abach máako'ob t'i' waorani kaaj, péeknajo'ob le martes máanika' tak tu noj kaajil le lu'umo', Quito, t'ial u k'áatik'o'ob t'i' jala'ache' ka yanak u ka'alal, u tse'el u ba'alumbáaj yéetel t'ial ka utskiinsaak káax ch'a'aban t'ial u jóoksa'al petróleo tu kúuchil Parque Nacional Yasuní, káax kaláanta'an.

Ajliiksaj taano'obe' tu much'ajubáajo'ob aktáan u kúuchil Ministerio de Energía, yéetel máaxo'ob táaka'ano'ob

ichil Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador (Conaie), beyxan le yaan t'i' amazónicail lu'ume' (Confeniae) t'ial u k'áatik'o'ob ka chiimpolta'ak u páajtalil máasewal kaajo'ob.

Máax jo'olbesik waorani kaaj, Juan Bay, tu tsolaje' le ba'ax ku káata'alo' unaj úuch luksa'ak u páajtalil u meyaj petrolera ichil Parque Nacional Yasuní, tu'ux ets'ekbal u kaajal, je'el bix jets'a'ab ka'aj

k'áatchibta'ak kaaj kex walkil jump'éel ja'ab paachil.

Tu k'i'inil 20 t'i' agosto t'i' u ja'abil 2023e', u 58 por sientoil ecuadorilo'obe' tu jets'ajo'ob t'i' k'áatchi'il kaje', ka pa'atak yáanal lu'um petróleo liik'saan ichil Bloque 43-ITT, tu kúuchil Parque Nacional de Yasuní.

Jeets'ile' ku k'abéetkunsik ka'ach ka yanak u jóoksa'al petrolera mola'ay te'el Amazoniao' tu jach xaanile', ichil jump'éel ja'ab.

Tu k'i'inil 8 t'i' mayo t'i' le ja'aba', u jala'achil Ecuador, Daniel Noboa, tu ts'áaj kajóoltbil jump'éel a'almaj'taan tu'ux yanchaj junmúuch' máako'ob t'ial u yila'al ka beeta'ab ba'ax chiikpaj te'el k'áatchi'il kaajo', tu'ux yanchaj u máakilo'ob Energía y de Ambiente, ichil uláak'o'ob, beyxan u meyaj máakilo'ob u mola'ayil Petroecuador, káaj u meyajtik Bloque 43-ITT, tu ja'abil 2016.